

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-577511-I/08/MK/KML

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 22 kwietnia 2009 r.

Pan
Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

W dniu 4 stycznia 2008 r. skierowałem do Pana Premiera wystąpienie, w którym zwróciłem się o podjęcie działań w celu ratyfikacji Konwencji o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny: Konwencji o prawach człowieka i biomedycynie, zwanej Europejską Konwencją Bioetyczną (dalej: Konwencją), ogłoszoną przez Radę Europy w dniu 4 kwietnia 1997 r., oraz przyjęcia innych niezbędnych środków gwarantujących poszanowanie fundamentalnych wartości. Jak bowiem zwróciłem uwagę, w związku z towarzyszącymi postępowi biotechnologicznemu zagrożeniami, istotne jest podniesienie określonych zasad i norm etycznych do rangi zobowiązania prawnego. Uwzględniając fakt, iż zagadnienia bioetyczne zyskują współcześnie coraz większe znaczenie oraz stanowią temat debaty publicznej, niezbędne jest przyjęcie regulacji wzmacniających w tym zakresie ochronę prawną człowieka. Stosowane już w praktyce osiągnięcia biologii i medycyny, o znaczących implikacjach natury etycznej, społecznej czy ekonomicznej, oraz postępujący rozwój wymaga podjęcia przez państwo stosownych działań - uzupełnienia braków legislacyjnych czy zmian w systemie prawnym.

Stanowisko Rządu w przedmiotowej sprawie zostało wyrażone przez Pana Łukasza Rędziniaka, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, w piśmie z dnia 22 stycznia 2008 r. (ozn.: DWM IV IV 086-4/08). W wystąpieniu tym przedstawione zostały strategie postępowania, jakie rozważał Rząd w związku z planowaną ratyfikacją Konwencji. Z jednej strony podniesione zostały argumenty uzasadniające tezę, iż ratyfikacja nie powinna nastąpić przed usunięciem przynajmniej części sprzeczności i luk istniejących w polskim prawie, z drugiej zaś rozważane były korzyści mogące płynąć z bezzwłocznej ratyfikacji Konwencji, dokonanej pomimo nadal istniejących niezgodności. W części końcowej wyrażona została deklaracja podjęcia niezbędnych działań przygotowawczych i dostosowawczych, zmierzających do ratyfikacji Konwencji, po rozważeniu całokształtu zagadnień związanych z regulacjami biomedycznymi w Polsce przez Zespół do Spraw Bioetyki. Miało to zadośćuczynić

potrzebie analizy stanu zastanego oraz pozwolić na poznanie perspektyw osiągnięcia kompromisu we wrażliwych społecznie i etycznie kwestiach biomedycznych. Jak wiadomo. Raport Zespołu ds. Konwencji Bioetycznej został przyjęty w dniu 28 października 2008 r.

W mojej ocenie znaleźliśmy się obecnie w sytuacji, gdy dalszy brak regulacji prawnych związanych z ochroną praw i wolności człowieka w kontekście zastosowań biologii i medycyny może doprowadzić do poważnych, a niekiedy również trudnych do przewidzenia, konsekwencji w sferze społecznej, szczególnie wobec dynamicznego rozwoju biotechnologii. Należy więc zwrócić uwagę, że Konwencja, jako wiążący instrument prawny, ma na celu zapewnienie wysokiego poziomu gwarancji w większości kwestii związanych z bioetyką i prawem medycznym, i w perspektywie stworzenie solidnego fundamentu dla konstrukcji spójnego systemu prawnej ochrony zdrowia.

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich chciałbym przy tym zaznaczyć, że jestem zaniepokojony polityką Rządu w odniesieniu do diskutowanych szeroko kwestii zapłodnienia pozaustrojowego. W swoich dotychczasowych działaniach nie przejawia on zdecydowanej inicjatywy zajęcia się kwestiami „in vitro” ani nie ma do zaoferowania spójnego stanowiska w tej sprawie, jak również nie podejmuje inicjatyw w celu wywołania merytorycznej debaty publicznej. Nie sposób nie odnotować, iż wytworzony chaos informacyjny może odwracać uwagę od zagadnień związanych z ratyfikacją Konwencji, które powinny być w tej sferze priorytetem.

W związku z tym będę zobowiązany za przekazanie informacji o stanowisku Rządu w sprawie ratyfikacji Konwencji, z uwzględnieniem aktualnego stanu prac nad zapowiadającym dostosowaniem polskiego systemu prawnego do standardów konwencyjnych oraz przyjętego przez Rząd kalendarza tych działań. Pozwolę sobie również zasugerować opracowanie i podanie przez Radę Ministrów do wiadomości publicznej jasnego komunikatu w sprawie stanowiska w kwestii regulacji prawnej zapłodnienia pozaustrojowego.

Upłynęło już niemal 10 lat od podpisania przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji i protokołu dodatkowego dotyczącego zakazu klonowania istot ludzkich (nastąpiło to w dniu 7 maja 1999 r.), warto więc dokonać oceny stanu przygotowań do ratyfikacji Konwencji. Wobec powyższego, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001, nr 14 poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

*Łeuz Graynauer
Jean Kohonen*